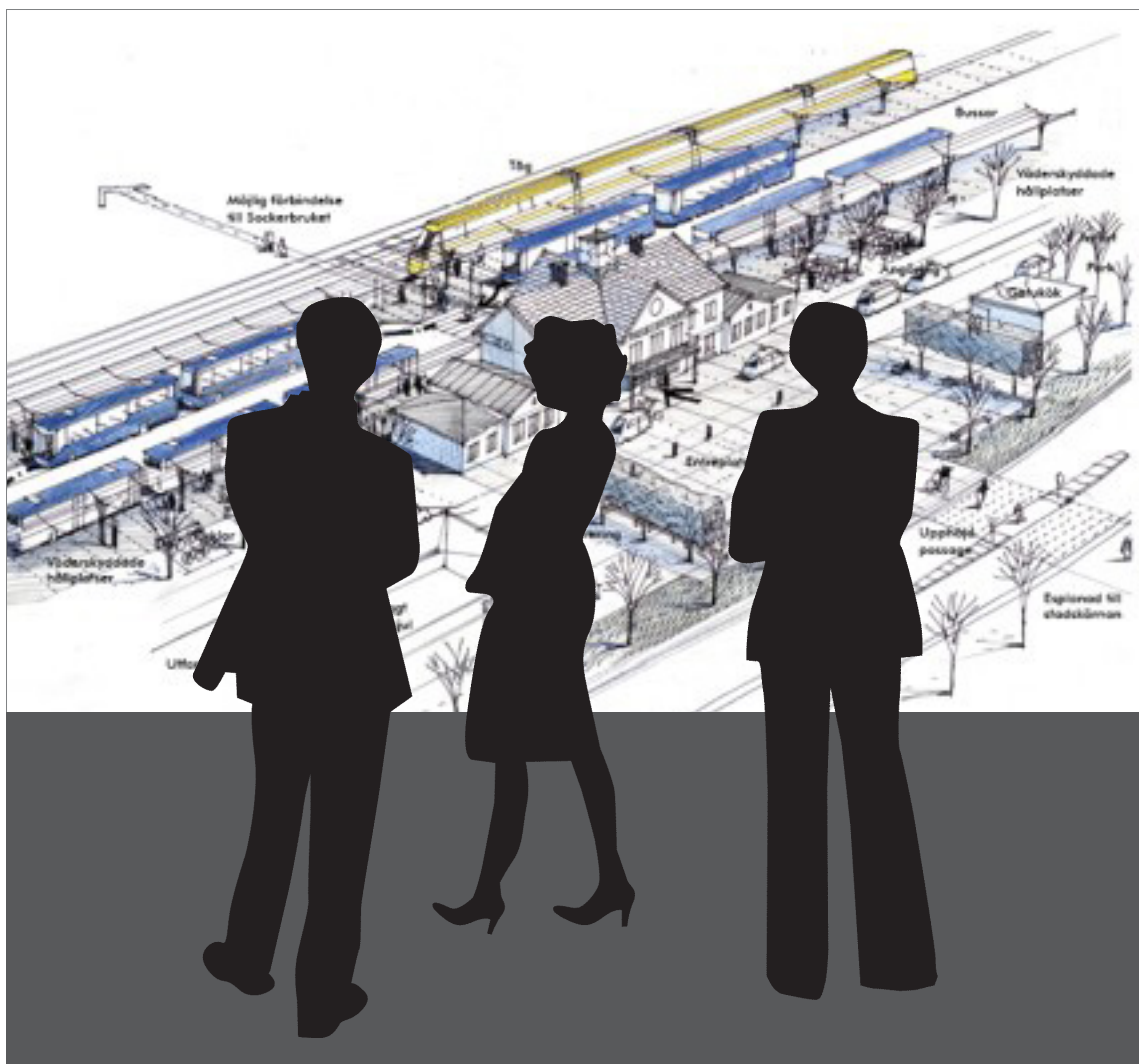

SÅ HÄR VILL FLERTALET UTFORMA LIDKÖPINGS RESECENTRUM!

Sammanfattning av utvärderingsprocessen

En utredning inom EU-projektet SustAccess

Sammanfattning av

Patrik Fridh

Banverket Projektering

Åse Nyberg

Regendi AB

Göteborg 2006-04-06

Val av alternativ för ett nytt resecentrum i Lidköping

De sakkunniga har vid val av alternativ enats om fyra faktorer som är särskilt viktiga att ta hänsyn till i det fortsatta arbetet:

- Lidköpings resecentrum ska vara uppbyggt för genomgående busstrafik och busslinjerna ska så långt det är möjligt angöra samma hållplatsläge varje gång.
- Karaktären på Lidköpings resecentrum ska bygga vidare på stadens befintliga karaktär. Stora asfaltsytor ska undvikas. Området ligger i en övergångszon mellan industriområdet i norr och rutnätsstaden i söder.
- Alla resenärer ska snabbt kunna orientera sig till och inom området.
- Färdtjänsten har en viktig funktion på ett resecentrum och de måste kunna angöra helt nära bussarna. Det bör tydligt framgå i kommande arbete hur det ska lösas.

Värderosanalysen, enkätundersökningen och kostnadsbedömningen ger ungefär samma resultat. Swecos förslag bedöms som mest fördelaktigt tätt följt av Abako/Ramböll.

Under diskussionerna om val av alternativ har erfarenheter från andra resecentrum kommit fram, vilket har påverkat valet. Eftersom det är många genomgående busslinjer är det mest fördelaktigt med en lösning som i förslaget från Sweco. Västtrafiks befintliga terminal-lösningar som är anpassade för vändande busslinjer visar på problem med bussar som angör fel hållplatsläge samt andra former av driftstörningar, t.ex. när förarna ska få besked om vilket hållplatsläge de ska angöra och liknande. Med de förutsättningar som finns i Lidköping har det ansetts olämpligt med rakt backande bussar.

Det finns en samstämmighet i resultaten från värderosanalysen och enkätundersökningen som främst syns i önskemål om att förbättra trafiksituationen, skapa ett lättorienterat resecentrum med relevant service och att bevara det "Lidköpingska". Resultatet av enkätundersökningen slår fast att sammansättningen av fokusgrupperna, förväntningar och önskemål som kom fram i intervjuerna överensstämmer med varandra.

Förslaget från Sweco valdes främst på grund av att det:

- har fått mest positiv respons i seminariet och enkätundersökningen.
- bäst tillvaratar tidigare framkomna önskemål och förväntningar.
- anknyter till stadens karaktär.
- möjliggör den bästa lösningen för resenärerna.
- antas bli mest ekonomiskt försvarbart.

Den här rapporten gäller utvärdering av ett nytt resecentrum vid järnvägsstationen i Lidköping. Det valda förslaget kommer att bearbetas ytterligare samtidigt som arbetet med gångstråket och hållplatsen vid Nya Stadens Torg fortsätter.

Lidköpings kommun, Västtrafik och Västra Götalandsregionen tackar Abako/Ramböll, Kanozi/WSP och Sweco för väl utfört arbete och spännande förslag.

Bakgrund

Lidköpings kommun har tagit beslut om att placera ett nytt resecentrum för både tåg, regionala bussar och stadsbussar vid järnvägsstationen i Lidköping. Anledningarna till att man vill bygga ett nytt resecentrum är att:

- allmänhetens och resenärernas behov när det gäller trafiksäkerhet, kapacitet, anpassning för funktionshindrade och ett modernt informationssystem bör tillgodoses på ett bättre sätt.
- all kollektivtrafik ska vara samlad för tydlighet och smidigare byten mellan buss och tåg.
- möjlighet till gemensam trafikantservice i form av biljettförsäljning, information och bättre väntutrymmen.

Lidköpings kommun, Västtrafik och Västra Götalandsregionen deltar i EU-projektet SustAccess där en del handlar om hur man på bästa sätt bör utforma Lidköpings nya resecentrum med avseende bland annat på tillgänglighet, stadsmiljö och service. Ett av kraven i EU-projektet är en öppen dialog med medborgare. Resurser har även lagts på nya typer av metodiskt arbete för att dokumentera och lägga grund för fortlöpande strategiska val i processen.

Den här rapporten gäller utvärdering av ett nytt resecentrum vid järnvägsstationen i Lidköping. Det valda förslaget kommer att bearbetas ytterligare samtidigt som arbetet med gångstråket och hållplatsen vid Nya Stadens Torg fortsätter.

För att bättre ta reda på vilka förväntningar resenärer och invånare i Lidköping har av ett nytt resecentrum genomfördes tidigt i processen ett flertal fokusgruppsundersökningar¹ som gav svar på både konkreta och känslomässiga förväntningar och önskemål. Syftet var att få en riktningvisare för arbetet med förankring hos prioriterade målgrupper och inför arbetet med parallella uppdrag. En kommunikationsplan upprättades som tar upp när och på vilket sätt man ska kommunicera med allmänheten och övriga intressenter. Det ansågs att ett stort allmänintresse förelåg vid ombyggnad av Lidköpings resecentrum.

Abako/Ramböll, Kanozi/WSP och Sweco bjöds in att genom parallella uppdrag² delta med förslag till utformning av det nya resecentrumet. Huvuduppgiften formulerades till "att skapa ett resecentrum vid järnvägsstationen och utveckla stationshuset till en välkomnande byggnad". Arkitekterna och trafikplanerarna har haft tillgång till ett omfattande underlag och bland annat ingick följande programhandlingar: undersökningsresultat, kommunikationsplan för Lidköpings kommun, konsekvensanalys och program för Sockerbruket.

De arbetade fram tre sinsemellan olika förslag och bland skillnaderna kan nämnas med eller utan ny terminalbyggnad, en eller två nya terminalbyggnader och modern eller gällande arkitektur. Den stora spännvidden innebar att beställarna hade ett bra underlag att välja mellan. För att utvärdera förslagen valde beställarna tre metoder:

- Ett seminarium där sakkunniga utvärderar förslagen enligt metoden Iterativ Värderos.
- Enkätundersökning för att fånga allmänhetens uppfattning.
- Kostnadsbedömning.

¹ "Vad förväntar sig invånarna av ett nytt resecentrum i Lidköping? Fokusgruppsundersökning inför planering av nytt resecentrum", Lina Lindquist, Regendi AB, Göteborg 2005-02-24.

² Parallella uppdrag innebär att en beställare ber om idéförslag från fler arkitektbyråer samtidigt.

Utvärdering av förslagen - seminarium

Förslagen från arkitekterna och trafikplanerarna utvärderades vid ett seminarium med hjälp av en metod som kallas Iterativ värderos. Utvärderingen sammanställdes till ett arbetsunderlag för Västtrafik och Lidköpings kommun.

Metod – Iterativ Värderos

Metoden Iterativ värderos är en vidareutveckling av en analysmetod som föreslås i Trast (TRafik för Attraktiv STad) och är framtagen av Patrik Fridh på Banverket Projektering. Den är kvantitativ genom att resultatet åskådliggörs i en värderos och kvalitativ genom att verbala kommentarer ges som fördjupar förståelsen av resultatet i värderosen.

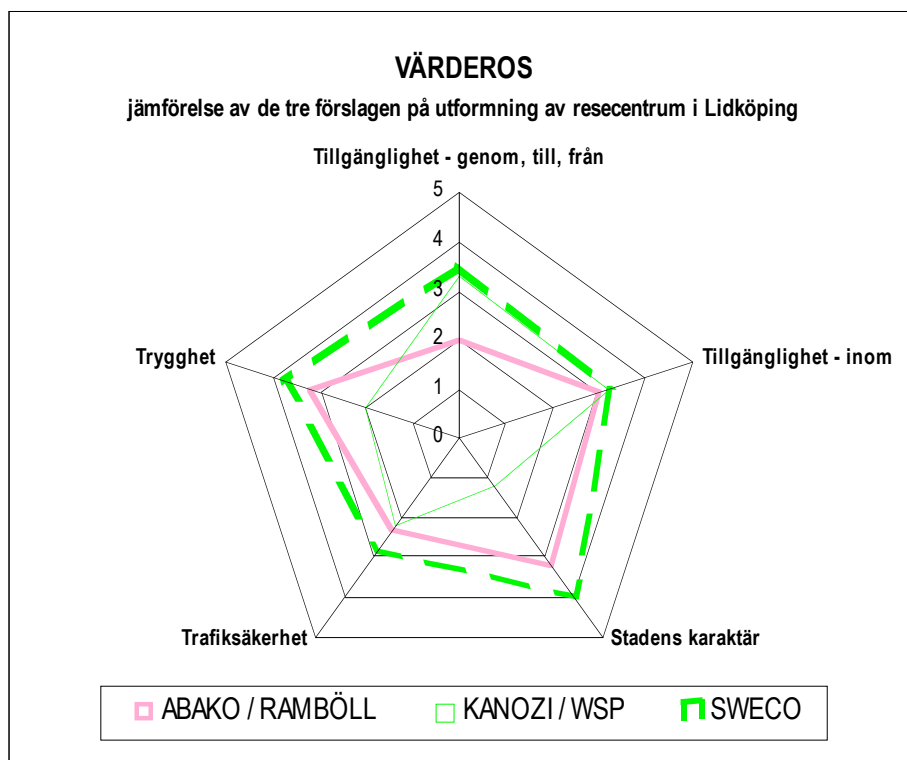
Metoden inleds med att Banverket Projektering gör en utvärdering av förslagen utifrån följande aspekter: tillgänglighet, stadens karaktär, trygghet, trafiksäkerhet och miljö. Utvärderingen ger seminariedeltagarna ett stort antal påståenden om förslagen att ta ställning till och den lämnas till seminariedeltagarna ett antal dagar före seminariet. Vid seminariet får deltagarna sätta betyg på förslagen utifrån aspekterna och motivera det valda betyget. Betygen sammanställs därefter i en värderos. Med hjälp av kommentarerna som ges under seminariet sammanställs förbättringskrav för respektive förslag. Efter seminariet tar Banverket Projektering fram ett arbetsmaterial till beställarna med resultatet av seminariet.

Seminariedeltagare

Med på seminariet var representanter från Lidköpings kommun, Banverket Västra banregionen och Västtrafik och sammanlagt 7 personer deltog i utvärderingen. Banverket Projektering var seminarieledare och förde anteckningar.

Sammanfattning av resultatet

För samtliga aspekter ansågs Swecos förslag tillhöra ett av de bättre förslagen.

Figur 1. Värderosen för utvärderingen av Lidköpings resecentrum

Aspekten miljö utvärderades under seminariet, men seminariedeltagarna ansåg att den var lika för alla förslag. Därför satte de inget betyg på aspekten utan en mer allmän diskussion fördes om vad som var viktigt ur miljöhänseende.

Tillgänglighet till/från/genom

Förslagen från Sweco och Kanozi/WSP bedömdes som mest fördelaktiga genom att de var tydliga med hur de olika ytorna ska användas när man kommer till Lidköpings resecentrum. Förslaget från Abako/Ramböll bedömdes ge en mer komplicerad trafikbild med två nya terminaler och flera nya in och utfarter mot Rörstrandsgatan.

Tillgänglighet inom

Alla förslagen har ungefär samma genomsnittsbetyg. Förslagen från Sweco och Kanozi/WSP dras ner av de utdragna lösningarna och Ramböll/Abako får minus för uppdelningen på två terminaler.

Stadens karaktär

Förslagen från Sweco och Ramböll/Abako bedömdes vara de bästa men av olika skäl. Sweco rankades högt eftersom förslaget ger kvarteret något av en rutnätsskäraktär, (dvs. håller samma karaktär som staden i övrigt.) Ramböll/Abako innehåller däremot ett vackert torg som avslutar byggnadsminnet föredömligt. Förslaget från Kanozi/WSP ansågs vara olämplig i Lidköping både på grund av den långa bussterminalens form och på grund av materialval. Den stora öppna ytan för bussangöring är inte heller lämplig med tanke på befintlig småstadsskäraktär.

Trafiksäkerhet

Alla förslagen ansågs vara relativt jämbördiga. Kanozi/WSP har dock en påtaglig brist i säkerheten eftersom resenärer enkelt kan smita bakom de backande bussarna. Ramböll/Abako föreslår att man ska öppna upp korsningen Rörstrandsgatan/Järnvägsgatan vilket ansågs skapa en för komplex trafiksituation. Förslaget från Sweco ger säkert upphov till spring över bussgatan men fotgängarna rör sig framför bussarna och det är en normal trafiksituation.

Trygghet

Förslagen från Sweco och Ramböll/Abako bedömdes vara de bästa eftersom man från många olika platser får en överblick över området. Kanozi/WSP är, liksom Sweco, en utspridd lösning men förslaget bedömdes som svårare att överblicka. Till exempel avskärmar caféet resenärerna från torget och hållplatserna utmed järnvägsspåret ligger avskilt.

Utvärdering av förslagen - enkätundersökning

Den andra metoden för utvärdering var en enkätundersökning. Den är genomförd av Regendi AB och syftet med enkätundersökningen var att:

- stämma av allmänhetens förväntningar på ombyggnaden.
- involvera medborgare i processen.
- ge bredd till beslutsunderlaget.

Enkäten riktade sig till allmänheten och kunde besvaras via webb eller vid utställningen med formulär. Frågorna som ställdes kopplades främst till värdeorden som blev resultatet av fokusgruppsundersökningarna, för att fortsätta hålla allmänhetens önskemål och förväntningar i sikte.

Följande frågor skulle besvaras: uppfattas alternativen fungera som ett nav, som en mötesplats för resande, som en entré till Lidköping, som lätta att orientera sig i och känns de som en välkomnande plats.

Deltagande

Sammanlagt lämnades 72 enkäter in, varav 22 stycken besvarades via webben, och det bedöms vara ett bra gensvar. Huvudsakligen är det Lidköpingsbor som har svarat, 55 stycken. Av de övriga enkäterna besvarades 11 stycken av boende utanför Lidköping och 6 stycken av personer som inte angivit bostadsort. Totalt har 30 kvinnor och 33 män i följande åldrar svarat:

18-34 år: 15 respondenter

35-65 år: 37 respondenter

Över 65 år: 18 respondenter

34 enkätsvar var fullständigt besvarade och 14 enkätsvar var något ofullständiga. 16 personer har direkt valt förslag och utgått endast från det i sina svar. De resterande 8 är besvarade av yrkestrafikanter vars svar man särskilt ville fånga upp.

Resultat i korthet

Det fanns möjlighet att lämna egna kommentarer och 46 procent av enkätsvaren innehöll frisvar. Som önskemål om vad som bör finnas vid resecentrumet nämndes bland annat kiosk, bankomat, toaletter, biljettautomat och mötesplats. Det framkom även önskemål om utformningen, som till exempel korta avstånd, möjlighet att vänta inomhus och grönytor.

Utifrån enkätsvaren framgår att alternativ A (Sweco) är det alternativ som bäst motsvarar allmänhetens förväntningar. När det gäller frisvaren så lyfts förslag A fram av flest respondenter. Förslag B (Ramböll/Abako) innehåller vissa delar för bland annat busstrafiken som värdesätts.

Yrkestrafikanterna är genomgående mer kritiska till förslagen än allmänheten i stort. Det är främst trafikplatsen med backande bussar som får starkt kritik. De har tydliga önskemål om ett funktionellt resecentrum med grundläggande behov för resande.

Utvärdering av förslagen – kostnadsbedömning

Den tredje metoden för utvärdering av de tre ombyggnadsförslagen var en kostnadsbedömning utförd av White. Avsikten var att få en grov uppfattning om den ungefärliga investeringskostnaden för respektive alternativ.

Kostnadsbedömningen visade att alternativen ser ut att kräva ungefär lika i investering att genomföra.

Den geografiska omfattningen för det nya resecentrumet var området vid befintlig stationsbyggnad. Även om de tre förslagen innefattade åtgärder på andra områden som till exempel Nya Stadens Torg och Järnvägsgatan så räknades inte dessa med i kostnadsbedömningen. Förslagen från Ramböll/Abako och Kanozi/WSP innebär att Rörstrandsgatan måste flyttas och kostnader för detta är medräknade. Kostnader för flyttning av eventuella ledningar m.m. saknas. Risken ökar därmed att dessa förslag kan bli mer omfattande.

Djupare beräkningsarbete och kalkyl kommer att presenteras längre fram i arbetet med valt alternativ för Lidköpings resecentrum.